

eller halvt fyldestgørende. Det kan ikke betragtes som urimeligt, at Frankrig dominerer ret stærkt i omfanget af sine bidrag; men der er intet som helst forhold i, at Belgien optager 77 sider og Nederlandene med det kæmpemæssige kolonirige kun 10. Iblandt de vistnok i øvrigt fortræffelige, engelske bidrag savnes fuldstændig et afsnit om Indien.

De her fremhævede mangler står formodentlig i forbindelse med en vis løshed i opgavens stilling. Hver medarbejder har haft frie hænder, således at grænserne for, hvad der burde medtages, er opfattet yderst forskelligt. I hvilket omfang skal man tage hensyn til koloniernes historie før kolonisationen (tænk f. eks. på Nord-Afrika), deres opdagelse, særlige forhold som missionsvæsen osv.? Ligeså usikker står man over for sådanne videnskaber, der i visse tilfælde kan spille en rolle som historiske hjælpefag: geografi, etnologi o. l. I det danske afsnit er grænserne måske trukket for snævert, mens der i andre er medtaget arbejder, som kun med stor vanskelighed skulde synes at falde inden for de givne rammer.

Med alle sine svage punkter er det foreliggende værk dog en begyndelse, som må hilses med glæde, og det må alvorligt håbes, at det vil finde fortsættelse. Det har bud ikke blot til historikere af fag, men vil også være et uundværligt hjælpemiddel for geografer, og efterhånden skulde det ikke synes uoverkommeligt at finde en form, som afhjælper de endnu forekommende mangler.

Kaj Birket-Smith.

Anna Kristoffersson: Regionalgeografiska studier i mellersta Jylland. (Svensk geografisk årsbok 1931, S. 97—165).

I de senere Aar har man fra forskellige Sider i Udlandet taget Dele af Danmarks Geografi op til Behandling. Dette gælder saaledes f. Eks. Sjælland, hvorom Prof. Hans W:son Ahlmann har skrevet Afhandlingen: Sjöllands landsbygd (Ymer 1923) samt Bornholm, hvis Bebyggelsesgeografi er blevet behandlet af Dr. Rudolf Tack i „Bornholms Besiedlung“ (Rostock 1929). Ligeledes kan nævnes en Doktordisputats af Ilse Schmidt: Die Häfen der dänischen Inseln in ihre geographischen Bedingtheit (Berlin 1927). Hertil kommer saa Dr. phil. Anna Kristofferssons Afhandling om det mellemste Jylland.

Forf. har som Studieobjekt udvalgt sig en Zone, som hun mod Nord afgrænser ved en Linie, der gaar fra den inderste Del af Kalø Vig og lige mod Vest til Nissum Fjord. Mod Syd sættes ligeledes en øst-vestlig Linie som Grænse. Den gaar her fra Sydspidsen af Horsens Fjord til Nyminde Gab. Det saaledes indgrænsede Omraade har et Areal paa ca. 7000 km².

Afhandlingen er bygget over grundige Studier i den foreliggende

Litteratur saavel som i utrykte Kilder fra Meteorologisk Institut og Statistisk Departement, og disse er saa yderligere supplerede ved en Studierejse i Omraadet i 1929. Som Indledning behandles de geomorfologiske Træk i Egnen. Derefter følger to Afsnit om Klimaet og Planteverdenen, og til Slut gennemgaas de kulturgeografiske Forhold. Ikke mindst dette sidste Afsnit, der optager den største Del af Afhandlingen, er af Interesse; her gennemgaas først Befolkningsfordelingen fra 1801 til 1925, hvorefter følger en Oversigt over Land- og Bybebyggelsen, samt over Vejenes Udvikling i de sidste Aarhundreder. Fremstillingen af disse kulturgeografiske Forhold gælder saa at sige udelukkende Tiden efter Udskiftningen. For Behandlingen af Landbrugets Geografi er denne Tidsbegrænsning meget god, da den omfatter en for dette Erhverv meget udviklingsrig Periode; men ved Læsningen om Afsnittene om Bebyggelsesgeografien samt Udredningen af Vejsystemet — nogle Afsnit, der, særlig hvad det første angaar, giver en god Oversigt — ønsker man egentlig, at Forf. var gaaet længere tilbage i Tiden end til Videnskabernes Selskabs Kort.

Forf. behandler, saa grundigt som Pladsen tillader det, Købstædernes topografiske Beliggenhed, og gennemgaaende er Behandlingen god, selv om man her, ligesom f. Eks. i Afsnittet om Vejene, savner et dybere historisk Perspektiv. For saaledes at fremhæve Forskellen mellem Beliggenheden af Aarhus og Horsens skriver Forf., at selv om Horsens ganske vist ligesom Aarhus er lagt i en Tunneldal, saa kan Vejforbindelserne ikke have været saa afgørende for denne Bys Opstaaen, som Tilfældet er med Aarhus, da der ikke herfra fører Veje ind i Landet langs Dalen. Sagen er dog netop, at vi ved Horsens staar overfor en meget gammel Bygd, hvor flere befærdede Oldtidsveje naaede Havet, ja, som langt frem i Tiden var et vigtigt Samlingssted for Veje fra Vestjylland.

Det er dog kun Smaaaindvinger, der kan fremføres. Alt i alt giver Afhandlingen et værdifuldt Bidrag til Danmarksgeografien, og man maa beundre, hvor godt det er lykkedes en Udlænding at sætte sig ind i de her behandlede Forhold. Fremstillingen lettes af Tabeller og Kort, f. Eks. flere Kort over forskellige Kornsorters Udbredelse. Et Kort med „Stadsbygd 1925“ burde have været suppleret med Prof. Vahls Kort over Landbebyggelsen i Danmark i 17. Aarh. (Svensk geografisk årsbok 1930), som Forfatteren henviser til.

Det foreliggende Arbejde adskiller sig væsentligt fra Ahlmanns Afhandling om Sjælland — hvis Trykkeaar forøvrigt i Litteraturlisten her er angivet at være 1913 i Stedet for 1923 — idet denne jo kun behandler Landbebyggelsens Udvikling. Dr. Kristoffersons Afhandling omfatter alle Sider af Mellem-Jyllands Geografi, og det

bliver saaledes paa en vis Maade en Oversigt, som dog er af stor Interesse for den, der beskæftiger sig med Danmarks Geografi. Den aabner Øjet for en Mængde Problemer, og man maa haabe, at dette saa smukt paabegyndte Arbejde fortsættes med Detailstudier, og — ikke mindst — at det maa være medvirkende til, at danske Geografer snart for Alvor giver sig i Lag med Behandlingen af det store Arbejdsomraade, Danmark frembyder, et Arbejde som desværre har været altfor meget forsømt.

N. H. J a c o b s e n.

Sten Bergman: De tusen öarna i fjärran östern. Skildringar från en forskningsfärd till Kurilerna. (23×17 cm, 345 S., 159 Billeder, 1 Kort). Alb. Bonniers Förlag, Stockholm 1931.

Formaalet med denne Ekspedition Maj 1929—December 1930 var hovedsagelig at undersøge det højere Dyreliv, i Særdeleshed Fuglelivet, paa Kurilerne og at hjemføre Samlinger til Riksmuseet i Stockholm. Samtidig lykkedes det Lederen at gøre en Række Jagttagelser paa andre Felter, botaniske, etnografiske, arkæologiske og erhvervs-kulturelle Omraader.

Sten Bergman har nu samlet en Række af sine Jagttagelser og Oplevelser af almen Interesse i nærværende Bog, der ikke blot er blevet en livfuld Rejsebeskrivelse, men ogsaa et Værk, der rent kundskabsmæssigt set bringer overmaade meget nyt Stof, endog saa meget, at det rimeligvis en rum Tid vil staa som en af de Bøger, man vender sig til, naar man søger Oplysning om disse lidet kendte Øer, hvis Natur rummer saa mange Mærkværdigheder.

Forfatterens Skildringer af de endnu levende Rester af den gamle Aino-Befolkning og hans Udgravninger af dette Folks gamle Stenalder-Kultur, hans Beskrivelse af Øernes og de omgivende Vandes rige Dyreliv, af Laksens Vrimmel i Floderne, af Blaarævene, Bjørnene og Hvalfangsten hører til de bedste i den nordiske Rejselitteratur.

Dette Arbejde er et smukt Eksempel paa, hvorledes den nye Generation af svenske Forskere søger Opgaverne ude i Verden og viderefører Forfædrenes stolte Traditioner paa en fuldt ud værdig Maade. Et Eksempel til Efterfølgelse ogsaa for Danske.

N i e l s N i e l s e n.

Abel Briquet: Le litoral du Nord de la France et son evolution morphologique. (25×16 cm, 439 + 41 S. Talrige skematiske Figurer og Kort). Librairie Armand Colin. Paris 1930.

De franske Geografer har i de senere Aar med stor Energi udarbejdet en Række grundige og systematiske Behandlinger af typiske